

VODIČ KROZ SVET IZRADE INTERNET SAJTOVA

Ne prodaje se na kilogram!

Kako u gomili svakodnevnih spam i-mejl poruka sa ponudama za izradu sajta i druge internet usluge odabrati onu zbog koje se nećete kajati?

Autor: Lazar Bošković, marketing, PR i internet konsultant, www.agitprop.rs

Odgovor na pitanje iz podnaslova, za nestrpeljive čitaocce, sledi odmah: oni koji vas spamuju netraženim porukama sigurno nisu profesionalci koji zaslužuju da im poverite i platite izradu internet sajta, bez obzira na to koliko ta ponuda zvučala povoljno. Njihov neodgovoran odnos prema poslu je očigledan, jer su slanjem tih spam i-mejl poruka prekršili čak pet domaćih zakona. Da, neželjene komercijalne i-mejl poruke protivzakonite su dela. Ako krše zakone, da li će da poštuju poslovne dogovore?

Kako odabrati proizvođača sajta?

Kako ste odabrali svog automehaničara? A zubara? Ili firmu za renoviranje stana? Najverovatnije putem preporuke. U internet biznisu glavni alat

za preporuke zove se Google. Ako ne nalazite bilo kakve ozbiljne rezultate pretrage o potencijalnom kreatoru vašeg budućeg sajta, stvar je jasna - ili su sveži u internet biznisu (čitaj: neiskusni) ili ništa ozbiljno nisu ni radili do tada.

Pogledajte sajt onoga koga razmatrate kao izvođača internet radova. Da li je to samo skup šarenih obećanja i opštih hvalisavih rečenica ili se radi o firmi koja ima šta da kaže o svom radu? Pronađite odgovore na najbitnija pitanja: kad su osnovani, koje su projekte radili, koje su nagrade dobili... Hmm, dopada vam se sajt koji su uradili za onu poznatu pevačicu... Polako, polako... Vi niste "ona poznata pevačica", vaša mala firma ima sasvim druge potrebe od nje, vi nemate gomilu izazovnih fotografija i video spotova... Vama treba sasvim druga vrsta internet SADRŽAJA! Da, najbitnija reč na internetu je "sadržaj", to je ono zbog čega kreirate svoj sajt i ono što Google u pretraživanju vidi.

Svaki internet sajt ima tri osnovna sastojka: sadržaj, dizajn i tehnologiju. Ono što daje smisao sajtu je sadržaj (saznaćete kasnije u tekstu šta sve obuhvata), dizajn daje posetiocima vizuelni utisak o sajtu, a primenjena tehnologija pruža potrebne funkcionalnosti. Zato se minimalni profesionalni tim za izradu internet sajta i sastoji od tri osobe: kopirajtera, diza-

jnera i programera. Naravno, sve ovo, i mnogo više, dobijate u paketu ako angažujete profesionalnu agenciju za izradu sajtova, ali onu koja ima iskustva sa sajtovima primerenim vašem biznisu.

Koliko košta izrada sajta?

Ne postoji univerzalni odgovor o ceni izrade internet sajta, jer, kao i kod automobila, nekom je dovoljan i polovni "jugo 45", nekome ipak ne odgovara ništa ispod "golfa", a nekome je zaista neophodan "rols-rojs". Upravo tako i internet sajtovi mogu da koštaju od nekoliko stotina evra ("samo da imam sajt"), preko više hiljada evra ("ipak mi treba nešto pristojno"), pa do više desetina hiljada evra ("naš sajt je osnova našeg biznisa"). Sve zavisi od posebnih zahteva koji su definisani kao projektni zadatak za izradu sajta: obim, složenost, rad na sadržaju, potrebne funkcionalnosti, kvalitet dizajna, primenjena

tehnologija, bezbednosni zahtevi, tehnička podrška, prateća dokumentacija... Postoji razlika i u tome koga angažujete za izradu sajta. Možda je to klinac iz komšiluka, sa piratskim softverom, neprijavljenom radnjom i neopterećen troškovima poreza, doprinosa i komunalija, koji pakuje bilo šta što mu donese u besplatne dizajn šablone preuzete sa interneta i to obavi za nekoliko neprospavanih noći... Naravno da je on mnogo, mnogo, mnogo jeftiniji od registrovane, profesionalne firme, sa ozbiljnim referencama i iskustvom, koja potpuno brine o svim aspektima vašeg prisustva na internetu i ozbiljno radi na sadržaju, originalnom dizajnu i programiranju vašeg novog sajta.

Koraci do dobrog sajta

Prvi korak u razmišljanju o svom budućem sajtu započnite istraživanjem konkurencije i srodnih firmi na internetu. Pronađite primere dobre prakse, saznajte koji vam se

konfuzan sadržaj sajta, programiranje puno tehničkih grešaka i bezbednosnih propusta, nedostatak ozbiljne tehničke podrške... Taman kad ste investirali u promociju svoje internet adrese gde svi mogu da vas vide, može da se ispostavi da vaše potencijalne klijente tamo čeka sajt na kome pola funkcija ne radi ili su ga posle nekoliko dana oborili hakeri... A vas možda čeka čak i tužba zbog ukradenih fotografija s interneta, koje je vaš jeftini proizvođač sajta negde "besplatno" nabavio.

pristup dopada i zadovoljava vaše potrebe. Ali, nemojte da kradete, to jest, razgledanje tuđih sajtova shvatite kao učene kako (ne) treba raditi, a ne kao način za kopiranje tuđih rečenica ili ilustracija! Potom sledi definisanje sadržaja, funkcionalnosti i navigacije sajta. Već ste pročitali da je SADRŽAJ najbitnija stvar na internetu - zbog toga posetioci dolaze i vraćaju se na sajtove! U sadržaj spadaju tekstovi, fotografije, ilustracije, multimedija, dokumenti... sve ono što može da vas predstavi ostatku sveta. Osmislite sadržaj koji će da bude primeren vašoj ciljnoj grupi, logično strukturisan, ažuran, jasan i pristupačan vašim posetiocima. Zapitajte se šta vam sve od raznih "internet fora" uopšte treba na sajtu. Ako ne možete da obezbedite pristojan nivo funkcionisanja nekih složenih "tehničkih eg-

zibicija", bolje da ih ne koristite. Funkcionalnost sajta ogleda se pre svega u jednostavnosti kojom posetilac stiže do željenih informacija. Navigacija na sajtu pomaže posetiocima da što brže, najviše sa dva-tri klika, dođu do željenog sadržaja i zato mora da bude pregledna i logična.

Kreiranje vizuelnog identiteta sajta, to jest dizajna, može da se reši na tri načina. Postoje besplatni web dizajn šabloni, kojih je pun internet. Možete i da kupite profesionalno urađene web dizajn šablone. Najskuplje je, naravno, kreiranje originalnog, samo vašeg, vizuelnog identiteta sajta. Koji god način odabrali, pazite da izbor dizajna bude primeren sadržaju i nameni sajta.

Tehnologija, koje omogućavaju funkcionisanje sajtova, danas ima priličan broj, ali je

najbitnije da ona koju odaberete za svoj internet sajt bude bezbedna i ima mogućnost unapređivanja. Nije uvek prikladno da sajt ima Flash (sporije je učitavanje, nemoguće pretraživanje, teško ažuriranje...). Content Management System (CMS) omogućava jednostavno i brzo kreiranje i održavanje internet sajta i danas je prilično neozbiljno raditi sajt bez CMS-a. Veoma popularni, jednostavni za upotrebu, besplatni i često korišćeni CMS-ovi su Joomla, WordPress i Drupal.

Ako je poslovanje vaše firme usmereno na domaće tržište, preporučljivo je da imate adresu svog sajta na nacionalnom internet domenu. Na sajtu www.nadjimelako.rs objašnjeno je zašto je dobro da imate svoj .RS domen, kako da ga pravilno odaberete i gde i kako da ga registrujete. ■